

Hiszed-e te, hogy veled van az Úr? Lámpás-e a szíved vagy tisztító zsarátok? Mert ne tagadd, nálad is bekopog az Isten angyala. Neked is mondja: az Úr van teveled! Most is mondja, ebben a mai szentmisében, többször is: Az Úr legyen veletek! És teveled is! Nem hallod, vagy nem érted? Ha igen, akkor hol a hited, hol van a visszhang a lelkedben? Bármily hosszú és meredek az út, – ím, dal fahasztott ajkamon, és lámpást adott kezembe az Úr! Nézz az oltárra, ott mindig ég a lámpás. Azt jelenti: Veled az Úr! Mindig, mindenütt, örökké! Miért félsz tehát, és mit aggodalmaskodol?

Szívet gyújtogató májusi estéken úgy szeretnék Máriának, a Szentírás Aszszonyának sekrestyése lenni. Eloltogatnék minden gyertyát, magamban is és másokban is, ami kormos, serceg, füstöl, vérszagú . . . És meggyújtanék minden gyertyát, ami ég felé lobog, hangtalanul, mézillatos tiszta viaszlánggal, s nem fél attól, hogy elég . . .

A Szűzanya kezében mindig ég a lámpás. Ettől boldog az Úti Boldogasszony! De el ne felejtöd: Neked is lámpást adott kezedbe az Úr . . . Titkod van: v e l e d a z I s t e n !

K. K.

KI A FELEBARÁTOM?

A gyengék védelmében

Korunkra jellemző a másokkal szembeni közömbösség. Nemcsak Ausztriára érvényes a „Károlynak” tulajdonított mondás, aki – amikor látja a mellette elrobogó mentőautót – a következő borzalmas szavakkal vigasztalja magát: „Ugyan már, Károly, nem téged visznek!” Sörgöcs tehát a feladat: embertársunk iránti érzékenységre kell nevelnünk önmagunkat. Valóban érezzünk együtt a m á s i k k a l .

Ellentmondásos az „önmegvalósítás” fogalma, ha a törekvés megreked saját személyünknel: érdemtelen a megvalósítás névre. Csak akkor válunk igazán emberré, ha túljutottunk az „én”-en, s a „te”-re, a „mi”-re találunk. A személy nem teljesezhet ki a közösség nélkül. Korunk legértékesebb tapasztalataihoz tartozik a megállapítás, hogy szabadság és közösség nemcsak nem zárják ki, hanem egyenesen feltételezik egymást. A másik tétel hasonlóképpen súlyos és fontos: a személyiség kiteljesedése lényegesen különbözik az individualizmustól. Az önzéstől. A közösség ugyanis csak szabadságból születhet; egyébként a kollektivizálás veszélye fenyegeti.

Érzék a gyermek iránt

A szolidaritás fogalmát szeretném megvilágítani. Jelentése: felelősséget érezni a másikért, elkötelezettnek lenni a felebaráti szeretet keresztény értelmében. Az igazi szolidaritás mércéjét mindig a gyengék alkotják. Egy társadalom annyiban jó, amennyiben nem hagyja cserben a gyengéket. Nemrég mondotta egyik politikusunk a televízióban: „A szerencse mindenekelőtt az egyéni

teljesítmény eredménye." Határozottan ellentmondok ennek a kijelentésnek. Egyrészt embertelen a mondás: Mindenki azt a sorsot kapja, amit megérdemel. Másrészt a kijelentés a szerencsések ajkán született meg, akik a szerencsétlenek világában (Wittgenstein kifejezését használva) nem képesek és nem akarják magukat beleélni.

A teljesség igénye nélkül megemlítek néhány csoportot, amelyeknek tagjai társadalmunkban elhanyagoltak és gyengék, ennek folytán a felebaráti szeretetünk mércéi lehetnek. Gyermekünkkel kezdem, akik ki vannak szolgáltatva nekünk, a felnőtteknek. Róluk mondotta Janus Korczak: „Ők nem lesznek emberek, már azok; ők alkotják a még fel nem szabadított proletariátust." A gyermekeket korlátozzuk, rövidre fogjuk. Ők nem irányíthatják szabadon életük útját; eszközök, amelyek segítségével a szülők saját céljait akarják elérni. Hiába hangzottak el nagy gondolkodónk, Anton Wildgans szavai: „Ki vagy te, akinek nincs szüksége arra, hogy meghajtsa térdét az emberpalánták előtt?" Csak az elmúlt év folyamán 75.000 gyermekbántalmazás jutott nyilvánosságra, s köztük 100 „kezelés" halálos kimenetelű volt! Nem elég bizonyíték ez arra, hogy sok szülő gyermeke testét saját tulajdonának tekinti, s „tetszése szerint" (borzalmas szó a jelen összefüggésben!) használja? Nem egyszer azonban „lelki tulajdonának" is képzeleli gyermekét: a kicsi nem fejezheti ki saját adottságait, a másikhoz kell alkalmazkodnia, s így lelkében kárt szenved.

Sokan elkerülik a fenti kórokozó magatartásokat, de átessenek a másik végletbe: egyáltalában nem törődnek gyermekükkel, s kiszolgáltatják őket a féltelmet keltő világnak. Környezetünk ugyanis az anyagot helyezi a lélek elé, a rendszert az eszmék helyébe. A technikát és a teljesítményt bálványozzuk, miközben elvesz az ember igazi értéke; világunkban a szolidaritás helyett az „egymás ellen" elve uralkodik.

Túl a gyermekkoron, egészen a tizenévesekig tapasztalhatjuk a gyengék elnyomását és hiányos védelmét. Az igazi, példájával ható és önzetlenül a másik felé forduló tekintély helyett, mértéktelent és tévedhetetlent követelünk, amely nem tűr kritikát s megakadályozza, sőt lehetetlenné teszi a ránk bízottak személyiségének kifejlődését. Ha ilyen helyzetekben nem csak nehézségeket tapasztal, hanem okoz is a fiatalság, felháborodottan csóváljuk a fejünket, követeljük az intézmények segítségét, hogy hozza rendbe a dolgokat, ahelyett hogy mi magunk vernénk mellünket.

Látogassatok meg engem is!

Tagadhatatlan az is, hogy egyre mélyebbre süllyed az idősök „értéke" körünkben, amelynek egyik siker-slágere a „Ne bízzál senkiben, aki túl van a 40 éven". Pedig az öregebb emberek amúgy is hajlamosak arra, hogy ne bízzanak magukban: „A világnak nincs már rám szüksége, senki sem hiányolja távolléteimet." Egyre többen halnak meg az idősebbek közül, mert nem képesek új kapcsolatokat teremteni. A társadalomnak is egyre kevesebb ideje marad, hogy gondoljon az öregekre. Nemrég egy idős ember róta Zágráb utcáit s na-

pokon keresztül vitte magával a hatalmas feliratot: „Látogassatok el Japánba, Ausztráliába, Mexikó tengeri fürdőibe, de látogassatok meg engem is!”

Sokan, teljesen jogtalanul, egynek tartják az öregséget és a gyengeelméjűséget. Mások a nemi élet jogosultságát vitatják el az idősektől. Amikor „Az élet elvetése” című könyvemben utaltam arra, hogy az öregebbeknek is joguk van a helyes nemi életre, egész sereg fenyegető levelet kaptam. Példaként álljon itt egyiknek a vége: „Abnormális az az öreg, aki 80 vagy 90 éves korában követ el (!) nemi aktust; az ilyet egyszerűen el kellene altatni (!).”

Sajnos, sokszor szomorú képet nyújtanak öregothonaink is.

Ami sért, az sérültté tesz

A betegek gyakran az élet páriáinak érzik magukat. Már az iskolában sem tanítjuk meg a gyermekeket arra, hogy tiszteljék a betegeket és sérülteket. Egyre inkább az a felfogás uralkodik el, hogy a betegség személyes csőd és bűn következménye. Mostanában, amikor nehezebb lett a gazdasági helyzet, nem csak magasabb helyeken hangzik el a kijelentés: „Legalább nem olyan könnyen engedhetik meg maguknak az emberek, hogy betegek legyenek.” Nem is sejtik, hogy hány ember próbálja titkolni saját maga és mások előtt kisebb méretű szívzselhűdését. Munkakörülményei katasztrofálisak, de fél elveszteni munkahelyét. Ilyen értelemben emlékeztetünk Max Herz mondására: Ami sért, az sérültté tesz.

Különösen rossz a pszichikai betegek sorsa. Egyrészt: az a meggyőződés, hogy a pszichikai betegség nem ritkán amiatt lép fel, mert túrhetetlenné váltak az illető életkörülményei. Másrészt osztrák társadalmunk egyiként ledegradálja a pszichikai beteget, legyen az pszichotikus vagy neurotikus. Ausztriában gyanús minden pszichó-val kezdődő szó. Még mindig előfordul, hogy a pszichikai beteg csak lopakodik a terápiára, nehogy mások tudomást szerezzenek bajáról. Még nincs elismerve szakorvosnak az, aki pszichoterápiás kezelést végez, s betegsegélyző sem fedezi ezeket a kiadásokat. Egyes keresztények pedig hitetlenséggel vádolják testvéreiket, ha pszichoterápiás kezelésre van szükségük, mert ha igazán hinnének – mondják –, akkor meg tudnának lenni enélkül.

Nők, munkanélküliek, börtönre ítélték

Sajnálatos módon még mindig a hátrányt szenvedők közé kell sorolni a nőket is. Az egyenjogúságot csak papíron teremtettük meg. Ugyanazért a munkáért kevesebb fizetést kapnak a nők mint a férfiak, s a nők ritkán jutnak vezető állásba. Ahhoz, hogy ezt elérhessék, férfias magatartást kell magukra kényszeríteniük. Sokszor hátrányban vannak az Egyházon belül is. Félek, hogy igaza lesz P. Schasching jezsuita szociológusnak, aki azt jövendőlte, hogy századunkban az Egyház ugyanúgy el fogja veszíteni a nőket, mint a múltban a munkásokat.

Meg kell említenem a munkanélkülieket, mert számuk nyugtalanítóan növekszik az egész világon. Az emberek nagy többségének a munka nem csak

pénzszerezési lehetőség, hanem megbecsülést és helyes önértéket teremt. A munkanélküliség nem hiába áll tehát harmadik helyen a gondok skáláján, közvetlenül a gyógyíthatatlan betegségek és a közeli hozzátartozók elvesztése után. A munkanélküli bizonytalan életkörülményekben, percről percre él; elveszti reményét, bizalmát s gyakran annyira levertté lesz, hogy lelki és pszichikai segílyre szorul.

Hogy állunk azokkal, akik „megbotlottak“? „Igazságosság szeretet nélkül bosszú” – mondotta Jakob Wassermann. Társadalmunk saját kezűleg áll bosszút, s még nevet is ad eljárásának: a büntetés kitöltése. A börtön lakóival szemben még mindig a fenytés és megtorlás a fő szempont. Pedig ha jól meggondoljuk, belátjuk, hogy az ilyen magatartás senkit sem tart vissza az aszociális, társadalomellenes tettektől. Inkább azért kellene küzdenünk, hogy a tettes jobb belátásra ébredjen és emberileg kerüljön közel hozzánk.

Ugyancsak katasztrofális helyzetben vannak azok, akiket elbocsátanak a börtönből. Nagy részüket szabadulásuk után sem fogadja be a társadalom. Sőt megbélyegzi még gyermekeiket is! Mintha csak meg lennének gyözödve: Mi sohasem bukhatunk el, mi mentesek vagyunk minden büntől.

Csak néhány csoportra akartam rámutatni, akik különösképpen igénylik segítségünket, s emiatt leginkább felebarátaink. De minden nap felmerülhetnek új csoportok is, új szükségletet szenvedők. Érvényes tehát Wildgans mondanása: „Kötelességed, hogy élesítsd lelki szemeid világát és megsejtsed, elképzeld azt is, ami nem közvetlenül játszódik le előtted.” Más szóval: Legyünk ébren, hogy növekedjék képzelőerőnk a szükséglet szenvedők iránt.

Erwin Ringel

(Entschluss 1985/5; rövidítve)

MINDENNÉL ÉRTÉKESEBB ADOMÁNY

Elgondolkodtató, hogy korunkban a keresztényeknek, – így a katolikusoknak is – néhány csoportja milyen nagyra értékeli a nyelvek adományának karizmáját.

Azért is érdemes ezen elgondolkodni, mert a különböző karizmaikon túl Szent Pál „értékesebb adományok” elnyerésére buzdítja a korintusi híveket, s ezért „mindennél magasztosabb utat” mutat nekik. Ez a „mindennél értékesebb adomány” és „mindennél magasztosabb út” a szeretet adománya, a szeretet útja (vö. 1Kor 12. és 13.), melyre „törekedni kell” (1Kor 14,1.).

A szeretet új parancsa

Martini bíboros, a római Institutum Biblicum, majd a Gergely Egyetem egykori rektora, Milánó érseke „Ime a ti Királyotok” (Voici votre Roi” – Cerf. 1981. – 8e meditation) c. elmélkedési könyvében idézi Jézusnak az utolsó vacsorán elhangzott „új” parancsát: „Szeressétek egymást! Amint én szeretlek benneteket, úgy szeressétek egymást ti is. Arról tudják majd meg rólatok, hogy tanítványaim vagytok, hogy szeretettel vagytok egymás iránt” (Jn 13, 34-35).